

Uznání pro české zemědělství

21.10.2024 - Zdeněk Makovička | Akademie věd České republiky

Mohl byste přiblížit zaměření této mezinárodní zemědělské organizace?

Jde o sdružení, jehož členy jsou národní organizace členských zemí Evropské unie. Vzniklo v šedesátých letech, kdy tento svazek států začal prosazovat společnou zemědělskou politiku. Naše komora se stala jejím členem po vstupu Česka do tohoto společenství evropských států v roce 2004. COPA přitom velice úzce spolupracuje s další mezinárodní zemědělskou organizací, kterou je COGECA. Jestliže my hájíme zájmy především zemědělských podnikatelů, COGECA zastupuje zejména družstevní zemědělské a potravinářské podniky. Musím podotknout, že jde z velké části o velice blízké, neřkuli shodné postoje k problémům evropského zemědělství.

Jak se uskutečnila volba do vedení COPY?

Šlo v podstatě o kompletní obnovu jejího vedení. Novým prezidentem byl zvolen Massimiliano Giansanti, prezident italské konfederace s názvem Confagricoltura. Ten až dosud od roku 2020 vykonával funkci jednoho z viceprezidentů. Nahradil tak Christiane Lambertovou, která stála v čele naší organizace předcházející čtyři roky. O funkce viceprezidentů se ucházelo deset lidí, z kterých nakonec bylo zvoleno šest. Svou volbu považuji za velký úspěch a uznání českých zemědělských nevládních organizací. Jde o čestnou neplacenou funkci, kterou přede mnou vykonávali zatím pouze dva čeští představitelé. V letech 2007-2011 působil jako viceprezident COPA bývalý prezident AK ČR Jan Veleba, v letech 2012-2018 pak zastával pozici viceprezidenta COGECA Martin Pýcha.

Zvoleno bylo kromě vás dalších pět viceprezidentů této organizace. O koho jde a jak si rozdělíte pravomoci?

Základním klíčem volby vedení naší organizace je, že je určeno podle velikosti každého státu, kolik má hlasů. Česko je bráno jako středně velká země, proto má šest hlasů, naše komora má tři a další člen, tedy Zemědělský svaz ČR, má rovněž tři hlasy. Celkem je takto mezi členské organizace, kterých je řádných 53, rozděleno 150 hlasů, přitom 100 hlasů mají původní členské státy a padesát nově přistouplých. Musím dodat, že jsem byl zvolen jako jediný zástupce právě nových členských zemí po roce 2004, zvláště z východní a jihovýchodní části unie. Za viceprezidenty byli dále zvoleni Rakušan, Dán, Francouz, Španěl a Ir. Kromě toho po řadě let, mám pocit, že to bylo téměř dvacet roků (od roku 2006), z funkce generálního sekretáře odstoupil Fin Pekka Pesonen, kterého v září letošního roku nahradila Řekyně Elli Tsiforou.

A co se týká pravomocí a okruhů otázek, kterými se budete zabývat....

Vzhledem k tomu, že patříme k zemi, na kterou bezprostředně negativně působí situace kolem ukrajinské otázky, zejména s ohledem na dovozy zemědělských komodit, rád bych se touto otázkou blíže zabýval. Samozřejmě budu se vyjadřovat i k dalším problémům, se kterými se evropské zemědělství potýká. Ve svém předvolebním vystoupení jsem rovněž navrhl, aby na jednání našeho prezidia byl vždy zván zástupce zemědělců ze státu, který unii předsedá. Nyní je to tedy maďarský představitel, po Novém roce by to byl Polák, ve druhém pololetí dánský zástupce zemědělců a tak dále. Slibuji si od toho naši větší informovanost o tom, co předsedající země hodlá v zemědělství prosazovat, abychom na to mohli případně reagovat.

A které základní problémy zemědělské politiky unie to jsou? Jak vaše organizace hodnotí tak zvaný strategický dialog Evropské komise po volbách do Evropského parlamentu?

Vyslechli jsme si proslov staronové předsedkyně komise Ursuly von der Leyenové a dá se říci, že se zhruba 80 procenty závěrů tohoto tak zvaného strategického dialogu se dá souhlasit, se zbývající částí už ale nikoli. O to více může ale být těchto 20 procent problematických. Proto se budeme snažit, aby nově zvolený orgán tyto záměry revidoval a vyšel zemědělství více vstříc. Budeme současně pozorně sledovat grilování jednotlivých navržených komisařů, zvláště těch, kterých se zemědělství týká. Tedy nejen Lucemburčana Christophe Hansena, který by měl vykonávat komisaře pro zemědělství a potraviny, jak se nově tato funkce nazývá, ale i dalších. Vypadá to totiž, že otázky zemědělství budou rozšířeny do pravomocí i jiných resortů. Například by měl být komisař pro zdraví a welfare zvířat a podobně. Budeme se jako COPA nyní soustředit na vypracování otázek, které následně předáme jednotlivým frakcím v Evropském parlamentu, abychom se při zmíněném grilování dozvěděli, jak komisaři budou řešit otázky, které nás hlavně zajímají.

Mohl byste uvést, s čím konkrétně ve strategickém dialogu nesouhlasíte?

V podstatě jde o tři okruhy problémů. Je tam například nejednoznačně uvedeno, že komise bude postupovat podle zásady, že dotace budou poskytovány jen těm, kteří je potřebují. Na posledním zasedání organizace COPA jsem to komentoval slovy, že mi to připomíná marxistickou zásadu, každému dle jeho potřeb a každý podle svých možností. V důvěryhodném a předvídatelném dotačním systému taková zásada nemá co dělat! Kdo bude posuzovat, že daný subjekt dotace potřebuje, jak se to bude měřit? Mám obavy, že se tím otevírá prostor například pro to, aby se řeklo: V Česku jsou farmy, které mají v průměru 130 hektarů, ty dotace nedostanou, jsou velké, ty je nepotřebují, což je pro nás nepřijatelné. V nové struktuře rozpočtu EU od roku 2028 se navíc navrhuje, aby si členské státy samy určily, kam peníze z rozpočtu EU dají. Dokážu si představit, že by česká vláda prohlásila, že zemědělství považuje za nepotřebné a chce místo podpory zemědělců stavět například vysokorychlostní tratě. Navíc chce komise určit členským státům předem dané cíle, které by měly splnit, a tím podmínit evropské peníze. Bohužel může se proto stát například to, že cílem EU bude snížení „nadprodukce“ mléka v Česku nebo nám dát cíl 25 procent půdy v režimu ekologického zemědělství.

A další dva problémy?

Nelíbí se nám také to, že se v tomto dokumentu uvádí, že bude dál omezována živočišná výroba, že se bude pokračovat ve snižování stavů hospodářských zvířat. To by podle nás mohlo platit o zemích, kde jsou stavy dobytčích jednotek na hektar zemědělské půdy pětkrát, sedmkrát vyšší v porovnání s Českem, ale ne u nás. Třetí věc, která se s tím souvisí, je doporučení Komise členským státům, aby více pracovaly na vývoji potravin na rostlinné bázi, a to z bílkovinných plodin, jako například ze sóji. Pokud výsledkem toho bude, že se k nám bude dovážet ještě více této plodiny, že se budou z ní dělat třeba klobásy nebo hamburgery, které se tak budou i nazývat, i když nebudou z masa, to by rozhodně podle nás cílem politiky potravinové bezpečnosti nemělo být.

Jaký je názor organizace COPA na zahraniční obchod unie, na vztahy s různými státy či svazky zemí?

To je vlastně čtvrtý okruh problémů, na který se chceme zaměřit. Máme tady ratifikační procesy se zeměmi Jižní Ameriky sdruženými v obchodním bloku s názvem MERCOSUR, probíhá jednání o asociační dohodě o přístupu Ukrajiny do unie, která by měla nahradit současný režim tak zvané liberalizace obchodu s touto zemí a další. To jsou věci, které se samozřejmě budou zemědělství unie rovněž silně dotýkat a také v těchto otázkách hodláme být aktivní ve vztahu k Evropské komisi. Myslíme si totiž, že zemědělství do unie jednoznačně patří, a to nejen jako odvětví, které bude řešit především ekologické otázky, ale také pro výrobu kvalitních potravin, což bylo v historii vždy jeho základním úkolem.

<https://www.akcr.cz/txt/uznani-pro-ceske-zemedelstvi>